

**CSO Adviesbureau voor
Milieu-Onderzoek B.V.**

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

Tel.: 030 – 659 43 21
Fax: 030 – 657 17 92

Rabobank 39 44 69 100
K.v.K. Utrecht 30152124

www.cso.nl
h.scheeringa@cso.nl

SSH Utrecht
t.a.v. de heer A. Nieuwendijk
Plompstorengracht 9
3512 CA UTRECHT

Ons kenmerk	Uw kenmerk	Bijlagen	Datum
13M4041	-	3	17 september 2013

Onderwerp

Nader onderzoek vleermuizen en vogels KPN-terrein te Utrecht

Geacht heer Nieuwendijk,

Hierbij doen wij u de resultaten van het uitgevoerde nader onderzoek naar vleermuizen en vogels toekomen op het plangebied KPN-terrein aan de Burg. Andrea Fockemalaan 15 te Utrecht.

Inleiding

Aanleiding voor het nader onderzoek is de voorgenomen planontwikkeling op het plangebied, te weten: slopen/renovatie en nieuwbouw/herinrichting, waarbij de twee hoogste gebouwen worden gestript en de laagbouw wordt gesloopt (bron: opdrachtgever). In een uitgevoerd veldbezoek is geconcludeerd dat mogelijk vleermuizen en vogels aanwezig kunnen zijn op het plangebied of anderszins mogelijk schade kunnen ondervinden van de planontwikkeling

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) van het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Flora- en faunawet.

CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V. is door Eerland Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van CSO voor de flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is CSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

CSO Adviesbureau voor Milieu-Onderzoek B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van dit onderzoek. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

Plangebied

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2 hectare. Ter plaatse bevinden zich diverse gebouwen van KPN. De twee hogere gebouwen worden niet geschikt geacht voor gebouw-bewonende vleermuizen (wegens ontbreken van kieren/open stootvoegen e.d.), terwijl de lagere bebouwing (met name langs de Burg. Andrea Fockemalaan) plaatselijk wel voorzien is van open stootvoegen en dus in principe geschikt is voor gebouw-bewonende vleermuizen (zoals de gewone dwergvleermuis).

Het omheinde buitenterrein is voorzien van klinkers en met name in gebruik als parkeerplaats en plaatselijk als groenvoorziening. De groenvoorzieningen bestaan grotendeels uit aangeplante heesters (o.a. laurier, taxus) en bodembedekkers (o.a. klimop, braam, maagdenpalm) met een enkele berk en coniferen. Langs de zuidelijk gelegen Burg. Ter Pelwijklaan bevinden zich laanbomen (lindes en enkele abelen/wilgen).

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich scholen, ziekenhuis en flats. Enkele foto's van het plangebied en directe omgeving zijn opgenomen in bijlage 4.

Onderzoeksopzet en methodiek

Het nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen en vogels. Voorafgaand aan het veldonderzoek is een literatuur/bureauonderzoek verricht, waarbij gezocht is naar informatie uit lokale bronnen/werkgroepen, PGO's (zoals RAVON, VZZ) die actuele informatie opleveren over het mogelijk voorkomen van de onderzochte soorten. Tevens is er navraag gedaan bij KPN over de aanwezigheid van slechtvalk-kasten op het hoge gebouw. Alle veldinventarisaties zijn door deskundig personeel uitgevoerd op geschikte dagen in de juiste periode, zodat de gegevens voldoen aan de geldende normen. De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door de heren ir. L. Sluiter en ing. H.T. Scheeringa van CSO, te weten:

Datum	Begintijd	Eindtijd	Soorten	Weer
22-3-2013	16:00	17:30	vogels en algemeen	bewolkt
3-5-2013	20:00	23:00	vleermuizen/vogels	bewolkt
7-6-2013	21:45	24:00	vleermuizen/vogels	onbewolkt
10-7-2013	21:30	23:30	vleermuizen/vogels	onbewolkt
23-7-2013	05:00	07:00	vleermuizen/vogels	onbewolkt
12-8-2013	20:30	23:00	vleermuizen/vogels	bewolkt
12-9-2013	20:00	22:00	vleermuizen/vogels	half bewolkt (halve maan)

Vleermuizen

De onderzoeksopzet voor vleermuizen is gebaseerd op het Protocol Vleermuisonderzoek van het Netwerk Groene Bureau's, welke is samengevat op www.vleermuisprotocol.nl. In dit protocol wordt per vleermuissoort aangegeven in welke tijd van het jaar het beste kan worden onderzocht.

Methodie:

De actuele aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door **vleermuizen** is onderzocht met behulp van detectieapparatuur (Petterson DX240). Met de DX240 kunnen waargenomen geluiden digitaal worden vastgelegd, hierdoor is analyse van de opgenomen vleermuisgeluiden met behulp van software (zoals BAT-sound) mogelijk. Tijdens de veldbezoeken is gebruik gemaakt van een GPS en opnameapparatuur (Ediroll, wave recorder), zodat de plaatsbepaling en de geluidswaarnemingen digitaal worden vastgelegd.

Vogels

Onderzoek naar de aanwezigheid van vogels en/of hun nesten. Hierbij is ondermeer gezocht naar gierzwaluwen, huismussen, uilen en andere roofvogels (zoals de slechtvalk) op het plangebied en directe omgeving. In combinatie met de vleermuisbezoeken is gezocht naar de aanwezigheid van vogelterritoria/nesten en/of foerageergebieden.

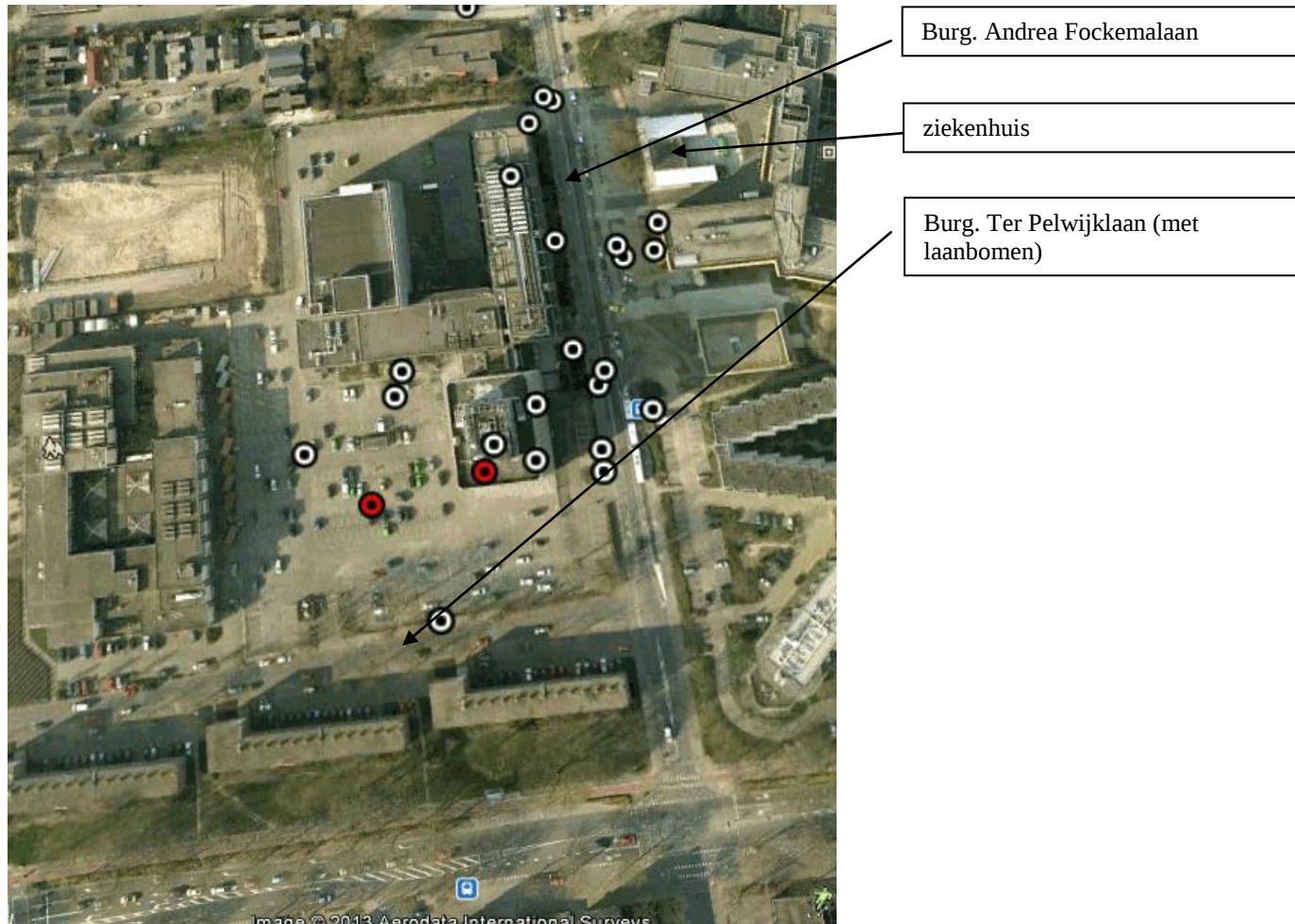
Methodie:

- visuele waarnemingen (inspectie bomen/struiken) en sporenonderzoek;
- observaties overdag, 's avonds en tijdens de nacht.

Resultaten

Vleermuizen

Er zijn gedurende de vleermuisbezoeken met name fouragerende gewone dwergvleermuizen en twee keer een overvliegende laatvlieger (rood op onderstaand kaartje) waargenomen.

Met name langs de Burg. Andrea Fockemalaan (aan beide zijden) zijn de meeste vleermuizen exemplaren waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen tijdens de veldbezoeken in de ochtend of avond gevonden dat er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de gebouwen op het plangebied. Het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen gebeurt door het waarnemen van invliegende of zwermende vleermuizen. Speciale aandacht ging uit naar invliegende of zwermende vleermuizen nabij de dakranden en andere potentiële verblijfplaatsen als open stootvoegen, kieren en gaten bij de gebouwen op het plangebied. Er zijn in geen van de veldonderzoeken invliegende of zwermende vleermuizen aangetroffen. Wel zijn vermoedelijk plaatselijk in de bomen aan de overzijde van de Burg. Andrea Fockemalaan (ten zuiden van het ziekenhuis) paarplaatsen aanwezig. De aanwezige bomen op het plangebied zelf zijn niet geschikt voor boom-bewonenden vleermuizen (geen holtes, loszittende schors e.d.).

Samenvattend kan gesteld worden dat er geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger of andere vleermuissoort zijn aangetroffen in de spouwmuren, dakranden of andere holtes/kieren van de gebouwen. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een kraamverblijf en/of essentiële vliegroutes. Een winterverblijf is op voorhand derhalve uitgesloten.

Vogels

Er zijn tijdens de diverse veldbezoeken geen vogelnesten in de groenvoorzieningen of bomen waargenomen, wel is nabij de ingang van de ondergrondse kelder een niet bezet klein nest aangetroffen (zie onderstaande foto). Uit informatie van de KPN (bron: opdrachtgever) blijkt dat er bovenop de hoogste gebouwen geen slechtvalk-kasten aanwezig zijn.

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse vogels gehoord of gezien (zoals merel, zwarte kraai, kauw en ekster), maar er zijn geen (sporen van) nesten waargenomen. Het is niet waarschijnlijk dat er nesten van vogels die vermeld staan op '*Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten*' aanwezig zijn op het plangebied. Niet kan worden uitgesloten dat er algemene vogels (zoals bijvoorbeeld merels) broeden in de plaatselijk aanwezige groenvoorzieningen.

Conclusies en aanbevelingen

Onderstaand is in tabel 1 een beknopte conflictanalyse van de effecten van de planontwikkeling op de aangetroffen beschermde soorten uitgevoerd. Deze analyse geeft aan of mogelijk conflicten tussen de effecten van de planontwikkeling en de Flora- en faunawet aanwezig zijn.

Tabel 1 Conflict analyse vleermuizen: Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger

Natuurwaarden voor vleermuizen (is het netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap)		Conflict bij/door			
Functies		ontwikkeling	ruimte-beslag	gebruik van plangebied	beheer van plangebied
verblijfplaats	winter	nee	nee	nee	nee
	zomer	nee	nee	nee	nee
	kraamkamer	nee	nee	nee	nee
	paarverblijf	nee	nee	nee	nee
foerageergebied	foerageertgebied/territorium	ja*	nee	nee	nee
	opportunistisch gebruikt foerageertgebied	nee	nee	nee	nee
	voedselproducerend gebied	nee	nee	nee	nee
vliegroute	verblijf – jachtgebied	nee	nee	nee	nee
	jachtgebied- jachtgebied	nee	nee	nee	nee
	verblijf – verblijf (periodiek / seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	verblijf – winterverblijf (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	populatie – populatie (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
* is slechts tijdelijk van aard					

Er zijn geen conflicten of negatieve effecten te verwachten voor de vleermuizen tijdens de geplande planontwikkeling. Dit aangezien de opstallen op het plangebied niet worden gebruikt als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis/laatvlieger en de omvang én kwaliteit van het foerageergebied nauwelijks verandert (en naar de toekomst toe zelfs verbetert). Tevens is er voor de vleermuizen voldoende foerageergebied in de directe omgeving aanwezig om bij de tijdelijke verstoring (bijvoorbeeld tijdens de sloop, renovatie, nieuwbouw en herinrichting) naar uit te wijken.

Er zijn tijdens de veldwaarnemingen geen bezette vogelnesten aangetroffen. Geconstateerd is dat het plangebied en dan met name de plaatselijk aanwezige groenvoorzieningen geschikt is voor nestgelegenheid van diverse algemeen voorkomende vogelsoorten, maar niet voor nesten van vogels die genoemd zijn op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (zie bijlage 2), waarvan de nesten of leefgebieden vaak jaarrond beschermd zijn.

Aanbevelingen

Geadviseerd wordt de bouwwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen van de meeste algemene vogelsoorten loopt van 15 maart tot en met 15 juli. Verder wordt geadviseerd om de bouwwerkzaamheden niet bij schemering of 's nachts uit te voeren om verstoring (door licht) voor de vleermuizen zoveel mogelijk te beperken. Tevens wordt geadviseerd in de nieuwbouw, zoveel als mogelijk, terughoudend te zijn met licht dat naar boven schijnt (openbare c.q. buitenverlichting), omdat dit de vleermuizen kan hinderen bij het foerageren.

Bij de nieuwbouw aanleg kan tevens aandacht geschonken worden aan de vleermuizen/vogels (zoals gierzwaluwen), door de nieuwbouw voor de vleermuizen geschikt te maken (gebruik open stootvoegen, dakpannen) of voor de gierzwaluwen kasten aan te brengen of in te bouwen in de nieuwbouw. Tevens kan bij de nieuwe groene herinrichting van het plangebied rekening gehouden worden met de aanleg van lijnvormige elementen. Als door dringende redenen/planning het noodzakelijk is om toch in het broedseizoen te werken (veelal van 15 maart tot 15 juli), dan wordt aanbevolen om te werken volgens een specifiek ecologisch werkprotocol, waarin wordt aangegeven hoe om te gaan met mogelijke broedgevallen van vogels (en de voorkoming ervan) op het plangebied. Desgewenst kan CSO u hierover aanvullend informeren en adviseren.

Vertrouwend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

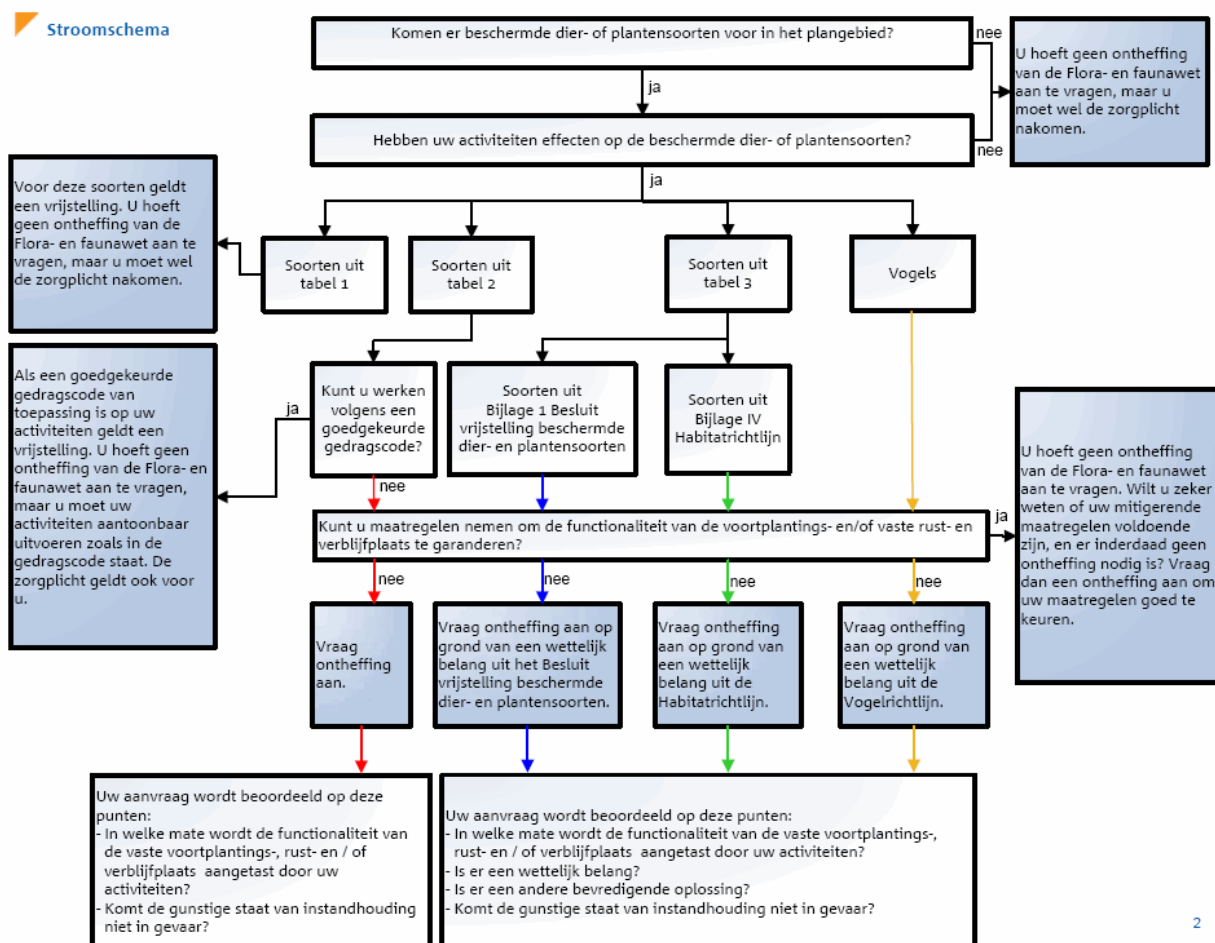

De heer ing. H.T. Scheeringa
Senior Adviseur Flora en Fauna

Bijlagen:

- 1: Stroomschema
- 2: Wetgeving
- 3: Literatuur
- 4: Foto's van het plangebied

Bijlage 1: Stroomschema

Bijlage 2: Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische waarden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze wet sluit aan op Europese natuurregelgeving en is gericht op soortbescherming. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het “nee, tenzij”- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samen-gevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel zijn uitzonderingen voor zeer algemene soorten als huismuis, bruine rat en zwarte rat. Bovendien zijn een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd. In de praktijk betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van flora en fauna slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet kan de nodige consequenties hebben bij ruimtelijke ingrepen/ontwikkeling.

Flora

Met betrekking tot beschermde inheemse planten, in relatie tot hun groeiplaats, is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen de bepalingen in de Flora- en faunawet worden samengevat als:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten;
- het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- het is verboden eieren van dieren behorende tot beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet (zie ook bijlage 1)

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw, vergelijkbare bepalingen waren reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer de initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor de uitvoering van ruimtelijke ingrepen of voornemens daartoe, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige flora en fauna in het plangebied en mogelijk directe omgeving. In beginsel is voor de toetsing de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken duidelijk in beeld gebracht te worden: welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor ?;

- leidt het realiseren van de planontwikkeling tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet met betrekking tot flora op hun groeiplaats of fauna in hun natuurlijke leefomgeving ?;
- kunnen de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd kunnen worden ? en is een ontheffingsaanvraag, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten (ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet), vereist ?

De ontheffing

Voor de planontwikkeling en realisatie kan het nodig zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 van de Flora- en faunawet genoemde verbodsbepalingen. Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden, te weten:

Categorie 1: Algemene soorten

Voor de soorten geldt bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, wel geldt de algemene zorgplicht. In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals mol, konijn, en amfibieën zoals bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2: Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze categorie een vrijstelling, mits gewerkt wordt volgens een door het Ministerie LE&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector/belangenorganisatie of initiatiefnemer zijn opgesteld en ter goedkeuring aan het bevoegd gezag (Ministerie LE&I) worden voorgelegd. Zonder een gedragscode dient in meeste situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium: 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten zoals eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3 : Soorten bijlage IV Habitatrictlijn & Soorten bijlage 1 AmvB

Voor deze soorten dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een goedgekeurde gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan onderstaande drie criteria:

- er is sprake van een bij de wet genoemd belang ? (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen);
- er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep ?;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort ?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Algemene zorgplicht, artikel 2 Flora- en faunawet:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor alle (en dus niet alleen beschermde) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:

- dergelijk handelen achterwege te laten, waar dit in redelijkheid kan worden gevergd;
- danwel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd, om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuwe biotoop en/of biotopen bijvoorbeeld in de vorm van groenvoorzieningen en waterpartijen.

De zorgplicht betekent dat gedurende de werk-zaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten erop zoveel mogelijk te beperken. De zorgplicht heeft tevens betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Dit houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, het wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdát werkzaamheden starten dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) en om te voorkomen dat natuurschade in het kader van artikel 9 tot en met 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk.

Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden. Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebieden van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen: horsten, nesten of kolonieplaatsen die het hele jaar gebruikt worden. Hieronder vallen ook leef- en/of foerageergebieden van zeer plaatsgetrouwe vogelsoorten, zoals uilen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van gebieden en de hieraan gekoppelde soorten op basis van de van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, waarbij de provincie het bevoegd gezag is. De uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn moet leiden tot een ecologisch netwerk in de Europese Unie, Natura 2000 genaamd. Zowel de Habitat- als Vogelrichtlijn schrijven het instellen van speciale beschermingszones (SBZ's) voor. De lid-staten die de Vogel- en Habitatrichtlijn uitvoeren moeten de speciale beschermingszones aanmelden, de richtlijnen in nationaal recht omzetten, de gebieden beschermen, de juiste beheersmaatregelen treffen en de ontwikkeling van de kwaliteit van de aangewezen speciale beschermingszones monitoren. Voor de Vogelrichtlijn houdt de aan-melding bij de EU tegelijk ook de aanwijzing van die gebieden in. Bij de Habitatrichtlijn meldt een lidstaat de gebieden aan, die vervolgens door de EU worden aangewezen. De voorstellen voor aanwijzing van SBZ's door de lidstaten worden wetenschappelijk getoetst door expert-groepen onder voorzitterschap van de EU voor de diverse biogeografische zone's van de Europese Unie. Nederland valt onder de Atlantische regio. De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significante negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot open-baar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd.

De Natuurbeschermingswet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied voor handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking. Op basis van de huidige Natuurbeschermingswet geldt een vergunningplicht voor activiteiten die in en om Natura 2000-gebieden de beschermde natuurwaarden kunnen verstoren. Deze vergunning wordt gebaseerd op een toetsing voordat een planontwikkeling wordt uitgevoerd in of nabij een Natura 2000-gebied. In geval mogelijk sprake is van significante effecten op een Natura 2000-gebied van de voorgenomen activiteit(en) dient, na overleg met bevoegd gezag, als eerste een voortoets te worden uitgevoerd.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een Nederlands netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in 2018 gereed moet zijn. In de EHS liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer.

De Nederlandse EHS moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Herbegrenzing EHS

De Nota Ruimte noemt twee situaties waarin herbegrenzing van de EHS kan plaatsvinden. De eerste situatie betreft de herbegrenzing om andere dan ecologische redenen.

Indien bij een ingreep niet voldaan wordt aan de voorwaarden van het 'nee, tenzij'-regime kan mogelijk deze vorm van herbegrenzen toegepast worden. Herbegrenzing om andere dan ecologische redenen is van toepassing indien provincies met behoud van de oorspronkelijke kwantitatieve en kwalitatieve ambitie de begrenzing van de EHS wensen aan te passen om een (kleinschalige) ruimtelijke ingreep mogelijk te maken. Hiervoor gelden strikte voorwaarden, zo moet de herbegrenzing leiden tot een versterking van de EHS in het betreffende gebied. Wordt aan deze voorwaarden niet voldaan dan is het plan niet aanvaardbaar in die vorm.

De tweede situatie betreft het herbegrenzen van de EHS om ecologische redenen (om de samenhang te verbeteren of de EHS duurzaam in te passen). Herbegrenzen om ecologische redenen is een bevoegdheid van de provincie en dient te gebeuren met behoud van de oorspronkelijke ambitie van de EHS.

EHS-saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument EHS-saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor de EHS gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op de EHS

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen netto verlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van de EHS' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- natuurwaarden worden in de EHS primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van de EHS) en landelijk (hele EHS). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Boswet

Het doel van de Boswet is het instandhouden van het bosareaal in Nederland, dat wil zeggen: de letterlijke oppervlakte aan bos. De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Boswet' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De Boswet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Boswet' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de Boswet, met uitzondering van eenrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuur-terreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, eenrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, italiaanse populier, linde, paardekastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparen en kweekgoed.

Voor het kappen van bos of bomen die onder de Boswet vallen geldt een meldingsplicht. Deze melding moet doorgaans bij de gemeente minimaal één maand en maximaal één jaar voor uitvoering van de kapwerkzaamheden worden gedaan.

Rode Lijst

Op Rode Lijsten staan de soorten die bedreigd zijn in hun voortbestaan. In Nederland zijn voor een beperkt aantal soortgroepen officiële nationale Rode Lijsten verschenen; officieel wil zeggen dat deze in de Staatscourant zijn gepubliceerd. Soorten komen op een Rode Lijst als zij zeldzaam zijn en achteruitgaan. In 2004 zijn alle bestaande Rode lijsten herzien en zijn tezamen met enkele nieuwe Rode lijsten verschenen in een bijlage bij de Staatscourant (LNV, 2004). Alle soorten van de soortgroepen met officiële Rode Lijsten betreffen ongeveer 2% van het totaal aantal dieren en 31% van het totaal aantal planten in Nederland. Bij paddestoelen gaat het daarbij alleen om de macrofungi (hogere fungi, de paddestoelen en zwammen, die tenminste in staat zijn om zich geslachtelijk voort te planten en waarvan de vruchtlichamen groter dan 1 millimeter zijn).

Van dagvlinders, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en paddestoelen zijn de afgelopen jaren basisrapporten met herziene rode lijsten verschenen. Deze hebben echter nog geen officiële status gekregen. Het opstellen van Rode Lijsten komt voort uit het verdrag van Bern, dat in 1982 door Nederland is geratificeerd. Dit verdrag vraagt bijzondere aandacht voor soorten die met uitsterven worden bedreigd en die kwetsbaar zijn (artikel 1 en 3). In artikel 7 van de Flora- en faunawet is vastgelegd dat de overheid lijsten opstelt van dier- en plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen en die bedreigd zijn. In de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' is het opstellen van Rode Lijsten één van de instrumenten voor de soortbescherming. Soorten van een Rode Lijst genieten op basis daarvan nog geen wettelijke bescherming. Wettelijk is wel vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en dat zij het onderzoek daartoe bevordert. Van provincies, gemeenten en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij hun beleid en beheer rekening houden met de soorten op de Rode Lijsten.

Nesten

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 3: Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Klaas-Douwe B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar, e.a., 2002, De Nederlandse Libellen, Odonata, KNNV, Utrecht.

Kranenbarg, J, R.P.J.H. Struijk, E. Broekelkamp, W. Kuijsten, F. Spikmans & P. Frigge, 2008. Verspreidingsonderzoek vissen 2007. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2008-05.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. (red.), 1997 en 2009, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

RAVON, 2007, Ravon no. 27, p. 46-64, Waarnemingenoverzicht 2006, RAVON, Nijmegen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Spikmans, F, A van Diepenbeek & R. Zollinger 2006. Inhaalslag verspreidingsonderzoek amfibieën en reptielen 2004-2005, Stichting RAVON, Nijmegen, 67 p.

Internetbronnen:

www.natuurloket.nl

www.naturalis.nl

www.soortenregister.nl

www.minlnv.nl

www.waarnemingen.nl

telmee.nl

www.natuurkalender.nl

provinciale en gemeentelijke website

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage 4: Foto's plangebied

Foto 01

Foto 02

Foto 03

Foto 04

Foto 05

Foto 06

Foto 07

Foto 08

Foto 09

Foto 10

Foto 11

Foto 12